

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti
Katedra za arhivistiku i dokumentalistiku

**Arhivističko sređivanje i opis fonda Zagrebačkoga
dramskog kazališta te fondova kinematografa
„Narodni dom” iz Samobora i „Udarnik” iz Velike
Gorice**

Diplomski rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Hrvoje Stančić
Studentica: Marina Kučer Beš

Zagreb, rujan 2014.

SADRŽAJ

UVOD	2
INVENTAR FONDA HR-DAZG-227 ZAGREBAČKO DRAMSKO KAZALIŠTE	4
INVENTAR FONDA HR-DAZG-224 KINO „UDARNIK” VELIKA GORICA	30
INVENTAR FONDA HR-DAZG-223 KINO „NARODNI DOM” SAMOBOR	40
ZAKLJUČAK	52
POPIS IZVORA I LITERATURE	54
SAŽETAK / SUMMARY	55

UVOD

Odabirom ove teme za diplomski rad željela sam se okušati u izradbi arhivističkoga obavijesnog pomagala – inventara, što je ujedno jedna od glavnih zadaća „primijenjene” arhivistike. Uz pomoć i sugestije arhivskih djelatnika u Državnom arhivu u Zagrebu pristupila sam sređivanju i opisu gradiva fondova nastalih djelovanjem Zagrebačkoga dramskog kazališta te kinematografa „Narodni dom” iz Samobora i „Udarnik” iz Velike Gorice. Fondovi su pohranjeni u spomenutom arhivu, gdje su sukladno hrvatskomu razredbenomu sustavu označeni kao fondovi razreda E. Kultura, znanost i informiranje, skupina E.1. Kultura.

Sređivanje gradiva fondova

Najprije se pristupilo sređivanju gradiva pojedinoga fonda, jer ono nužno prethodi izradbi obavijesnoga pomagala. Prilikom sređivanja poštivana su temeljna arhivistička načela – načelo provenijencije i načelo prvobitnoga reda. Rad na sređivanju odvijao se u nekoliko faza. Najprije je izvršen uvid u gradivo, čime se dobila slika o njegovu stanju, stupnju očuvanosti i vremenskom rasponu njegova nastanka. Na temelju identifikacije gradiva i njegovih pojedinih dijelova određen je plan sređivanja fonda, odnosno njegova osnovna struktura i niži stupnjevi unutar nje. Oblikovane su serije koje odražavaju poslovanje stvaratelja, a gradivo unutar njih razvrstano je u logičke cjeline kronološkim slijedom. Potom su formirane fizičke jedinice i provedeni postupci fizičkoga sređivanja: isprašivanje, razastiranje presavijenih listova, uklanjanje metalnih dijelova (spajalica i sl.), odlaganje u košuljice. Nakon što je ustanovljen poredak spisa i knjiga te obavljene navedene radnje gradivo je signirano i uloženo u arhivske kutije. U kutije je uloženo sve gradivo izuzevši ono većih dimenzija (pojedine knjige). Na kutijama su naznačeni naziv i signatura fonda, sadržaj i signature gradiva unutar kutije, godina/godine koje gradivo u kutiji obuhvaća i broj kutije. Signature i ostale odrednice zabilježene su na vidljiv način kako bi se osigurao ustanovljeni poredak gradiva i olakšalo njegovo korištenje.

Svrha ovih postupaka bila je utvrditi jasnu strukturu i red unutar gradiva kako bi se omogućilo snalaženje u fondu i dobila jasna slika ne samo o cjelini gradiva već i o njegovim pojedinim dijelovima u odnosu na cjelinu i na druge sastavne dijelove.

Opis gradiva fondova – izradba inventara fondova

Nakon što je obavljeno sređivanje gradiva pristupilo se njegovu opisu, odnosno izradbi obavijesnih pomagala (inventara fondova). Pritom su primijenjena pravila za arhivistički opis

gradiva razrađena u priručniku *ISAD(G) – Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva*. Svi elementi opisa nalaze se u nekoliko preporučenih područja – u području identifikacije, području konteksta, području sadržaja i ustroja, području uvjeta dostupnosti, području dopunskih izvora i području kontrole opisa. U području identifikacije nalaze se obavijesti bitne za identifikaciju jedinica opisa, u ovom slučaju fondova. Tu spadaju: identifikacijska oznaka/signatura fonda, oznaka klasifikacije fonda, naslov fonda, vrijeme nastanka gradiva, razina opisa te količina i nosač zapisa. U području konteksta sadržane su obavijesti o stvaratelju, kontekstu nastanka gradiva i njegove predaje nadležnomu arhivu: naziv stvaratelja, povijesna bilješka o stvaratelju, način preuzimanja ili predaje gradiva fonda. Područje sadržaja i ustroja sadržava obavijesti o sadržaju gradiva, postupcima odabiranja i izlučivanja, rokovima čuvanja i planu sređivanja. U području uvjeta dostupnosti i korištenja nalaze se obavijesti o pravnom statusu fonda i propisima koji reguliraju dostupnost gradiva i uvjete objavljivanja i umnoživanja, potom obavijesti o jeziku, pismu i tvarnim značajkama gradiva te postojećim obavijesnim pomagalicama. Područje dopunskih izvora sadržava obavijesti o postojanju i mjestu čuvanja izvornika, eventualnih preslika i dopunskih izvora te bibliografiji. Kontrola opisa posljednje je područje, a sadržava napomene arhivista, pravila i propise na kojima se temelji opis te nadnevak izradbe opisa. Nakon što su zaokruženi elementi opisa u tekstualnom obliku inventar je dopunjen tabličnim prikazom prije učinjenoga popisa gradiva. Popis gradiva sastavni je dio inventara i sadržava potanji prikaz pojedinih cjelina u strukturi fonda. Zbog fragmentarnosti gradiva ono je uglavnom opisano analitički kako bi se popisom osigurao što veći stupanj informativnosti.

Svrha opisa arhivskoga gradiva, odnosno izradbe inventara bila je stvoriti pregledno i korisno obavijesno pomagalo koje arhivskim djelatnicima i istraživačima olakšava prepoznavanje, razumijevanje i korištenje gradiva.

DRŽAVNI ARHIV U ZAGREBU

Inventar fonda

HR-DAZG-227

ZAGREBAČKO DRAMSKO KAZALIŠTE

1948.–1950.

Izradila: Marina Kučer Beš

Zagreb, 2014.

SADRŽAJ

POPIS KRATICA	6
---------------------	---

OPIS FONDA

1. IDENTIFIKACIJA	7
2. KONTEKST	8
3. SADRŽAJ I USTROJ	14
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA	16
5. DOPUNSKI IZVORI	17
6. KONTROLA OPISA	19
INVENTARNI POPIS GRADIVA	20

POPIS KRATICA

DAZG	Državni arhiv u Zagrebu
GNO	Gradski narodni odbor
MSV	Mjesno sindikalno vijeće
NF	Narodna fronta
NOGZ	Narodni odbor grada Zagreba
NRH	Narodna Republika Hrvatska
RKUD	Radničko kulturno-umjetničko društvo
ZDK	Zagrebačko dramsko kazalište

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Identifikacijska oznaka/signatura	HR-DAZG-227
1.2. Klasifikacija	E.1.5.
1.3. Naslov	Zagrebačko dramsko kazalište
1.4. Vrijeme nastanka gradiva	1948.–1950.
1.5. Razina opisa	Fond
1.6. Količina i nosač zapisa	4 knjige, 12 kutija, 1 omot (1,3 d/m), papir

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja fonda

Zagrebačko dramsko kazalište

2.2. Upravna povijest/povijesna bilješka o stvaratelju fonda

Začetci Zagrebačkoga dramskog kazališta sežu u jesen 1947., kad je pri Prosvjetnom odjelu Mjesnoga sindikalnog vijeća Zagreb organiziran osmomjesečni večernji glumačko-redateljski tečaj pod vodstvom redatelja i scenografa Đoke Petrovića te književnika i kazališnoga djelatnika Drage Ivaniševića. Polaznici tečaja bili su amateri, članovi dramskih skupina radničkih kulturno-umjetničkih društava i činili su jezgru iz koje se formirao umjetnički ansambl budućega kazališta. Tečaj je završen 29. VII. 1948. ispitnom izvedbom drame Stjepana Pavičića *Pamet u glavu*, no još za njegova trajanja pokrenuta je inicijativa za osnivanje pozornice na kojoj bi se okupljale amaterske grupe i profilirali mladi talenti kojima bi se, nakon njihova osposobljavanja kroz nekoliko godina sustavnoga praktičnog i teorijskog rada u sklopu posebno organiziranoga tečaja, popunjavao i osvježivao kadar kazališnih umjetnika.¹ Najprije je pri Gradskom odboru Narodne fronte Zagreb imenovan Odbor za formiranje kazališta, u koji su ušli Đ. Petrović i D. Ivanišević, potom Luka Ivanković, član Gradskog odbora NF-a, Paula Humek, članica Izvršnog odbora MSV-a, te Ivan Curl, šef Odsjeka za kulturu i umjetnost Prosvjetnog odjela Gradskoga narodnog odbora Zagreb. Zadaća Odbora bila je izvršiti organizacijske pripreme i pronaći adekvatan prostor za djelovanje novoga kazališta.² U tu je svrhu odabrana zgrada na Kaptolu 9, tzv. Franjevačka dvorana, koja je prije nacionalizacije bila u vlasništvu Samostana sv. Franje Asiškoga iz Zagreba, te su sporazumno s gradskom Planskom komisijom osmišljeni planovi njezine adaptacije.³ Prijedlog za osnivanje kazališta upućen je u svibnju Prosvjetnomu odjelu GNO-a, a prihvaćen je na srpanjskoj sjednici Izvršnoga odbora GNO-a.

¹ HR-DAZG-227 Zagrebačko dramsko kazalište (dalje: ZDK), sign. 19 Izvještaj o dosadanjem radu od 5. X. 1948.; „Kulturni život u republikama”, *Književne novine*, 1/1948., 7. IX., 4.; Pavao CINDRIĆ, „Zagrebačko dramsko kazalište I”, *Hrvatsko narodno kazalište 1894 – 1969*, Zagreb, 1969., 706.

² HR-DAZG-227 ZDK sign. 1 Zapisnik sastanka Odbora za formiranje kazališta od 20. IV. 1948.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 1 Prijedlog za formiranje kazališta od 28. V. 1948.

³ Zgrada s dvoranom, tzv. Franjevačka dvorana, izgrađena je 1936. uz samostan za potrebe pastoralnoga rada. Prije nacionalizacije davana je u najam kao scenski prostor pa se njome do preseljenja na Trg kralja Tomislava (u tzv. Jeronimsku dvoranu) koristilo i Zemaljsko kazalište lutaka (danas Zagrebačko kazalište lutaka). Zagrebačko dramsko kazalište preuzelo je zgradu temeljem dekreta Predsjedništva vlade. U trenutku preuzimanja u njoj su se nalazili: dva foajea s garderobama, dvorana s parketom i balkonom s ukupno 600 sjedećih mjesta, pozornica, nusprostorije u prizemlju, kotlovnica u suterenu, stan gvardijana i 12 sobica na katu.

Na 8. redovnom zasjedanju GNO-a održanom 4. IX. 1948. doneseno je rješenje o osnivanju Zagrebačkoga dramskog kazališta kao prosvjetne ustanove GNO-a sa zadaćom da „u svrhu širenja narodne prosvjete ostvaruje i razvija naprednu kazališnu umjetnost odražavajući (...) društvenu stvarnost, te da radi na odgajanju novih kazališnih kadrova iz redova radničke klase, u pravcu socijalističkog realizma”. Temeljem rješenja Kazalište je bilo pod općim rukovodstvom i nadzorom povjereniku za prosvjetu, dok su njime neposredno upravljali direktor i umjetnički rukovoditelj, koje je imenovao Izvršni odbor na prijedlog povjerenika za prosvjetu. Izvršni je odbor imao obvezu osigurati potrebna materijalna sredstva (zgradu, uređaje, inventar, kredite), a predviđalo se i da Kazalište ima poseban proračun prihoda i rashoda u okviru budžeta GNO-a te da posluje kao privredna ustanova.⁴

Kazalište je započelo s radom 1. IX. 1948.⁵ Na mjesto direktora i umjetničkoga rukovoditelja postavljen je Đ. Petrović. Poslovi tajnika povjereni su Josipu Jančiću, a oni tehničkoga rukovoditelja Hrvoju Švobu. Uprava kazališta bavila se ustrojem i organizacijom poslovanja, a činili su je direktor, tajnik te umjetnički i tehnički rukovoditelj. Među članovima proširene uprave bili su glumac Ivan Šubić te redatelji Vid Fijan i Radojko Ježić. Đ. Petrović ostao je na funkciji direktora do početka druge kazališne sezone, nakon čega je nastavio obavljati poslove umjetničkoga rukovoditelja, a dužnost direktora preuzeo je pisac, redatelj i kazališni djelatnik Moric Danon. Poslovi direktora podrazumijevali su nadzor i koordinaciju cjelokupnoga umjetničkog, administrativnog i tehničkog poslovanja, održavanje sastanaka uprave, nadzor nad raspolaganjem budžetom, izradbu plana probi i predstava te dogovaranje suradnje s drugim organizacijama i ustanovama. U njegovu ga je izbivanju mijenjao tajnik, koji je uz to upravljao administrativnim poslovanjem i personalnom politikom. Umjetnički rukovoditelj donosio je odluke povezane s repertoarom, usmjerivao i organizirao rad redatelja i glumaca, a tehnički je rukovoditelj nadzirao i koordinirao rad u radionicama i odjelima. Uz navedena tijela upravljanja organizirani su i pojedini odjeli – ekonomat, propagandni odjel, foto odjel, tehnički ured te radionice: slikarska, stolarska, krojačka, tapetarska i vlasuljarska.⁶ Zbog skučenosti radnoga prostora na Kaptolu 9, a za potrebe radionica i skladištenja,

HR-DAZG-227 ZDK sign. 24 Zapisnik o preuzimanju zgrade na Kaptolu 9 od 3. V. 1948.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 1 Dopis povodom predaje žalbe u svezi s nacionalizacijom zgrade na Kaptolu 9 od 18. VI. 1948.

⁴ HR-DAZG-227 ZDK sign. 1 Rješenje o osnivanju Zagrebačkoga dramskog kazališta od 4. IX. 1948.; „Stalan porast poseta zagrebačkih pozorišta”, *Književne novine*, 1/1948., 10. VIII., 4.

⁵ HR-DAZG-227 ZDK sign. 19 Izvještaj o dosadanjem radu od 5. X. 1948.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 13 Izvještaj o radu u sezoni 1948./1949. od 11. VII. 1949., urudžbeni broj (dalje: ur. br.) 706/1949.

⁶ HR-DAZG-227 ZDK sign. 6 Zapisnik sjednice proširene uprave Zagrebačkoga dramskog kazališta od 31. XII. 1948.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Izvještaj za glavnu kazališnu konferenciju NRH od 8. V. 1950., ur. br. 435/1950.

Kazalište se koristilo poslovnim prostorima i na drugim lokacijama – na Kaptolu i Opatovini te u Zvonarničkoj i Preradovićevoj ulici.⁷

Umjetnički ansambl Kazališta bio je sastavljen gotovo isključivo od glumaca amatera, biranih članova dramskih skupina RKUD-a Hrvatske. Ansambl se postupno popunjavao, pa je početkom prve kazališne sezone imao 17, a krajem druge 29 članova.⁸ Većina ih je ondje stekla i prva glumačka iskustva. Poslije su neki, poput Ivana Šubića, Hermine Pipinić, Hrvoja Švoba, Zdenke Trach, Mirka Bomana, Selme Karlovac, Mie Sasso, Branka Kubika i Vlade Horvatina, ostvarili uspjele kazališne i filmske karijere.⁹

S obzirom na to da je Kazalište bilo osmišljeno kao mjesto gdje će se usporedo s praktičnim radom na pripremanju predstava stjecati i opća i stručna naobrazba, glumci su bili obvezni pohađati predavanja te polagati ispite iz nekoliko predmeta.¹⁰ Predviđalo se da će, nakon završetka dvogodišnjeg tečaja za stručnu i opću naobrazbu, njegovi polaznici dobiti svjedodžbe u rangu glumačke škole.¹¹ Nastava je započela 6. IX. 1948., a predavanja su držali honorarni profesori: Političku ekonomiju – Luka Ivanković, Srđan Srdar i Savka Dabčević, Teoriju glume/Sistem Stanislavskog – Đ. Petrović, Gramatiku i književnost – Mila Turić, Bratoljub Klaić i Zvezdana Ladika, Dikciju i recitaciju/Scenski govor – Božena Begović i Pero Budak, Ruski jezik – Dragica Mežnarić, Psihologiju – Cica Violoni i Vladimir Filipović. Koncem prve sezone ispite je položilo 14 polaznika, a koncem druge njih 20. U oba je navrata suglasnost za održavanje ispita, kao i za članove ispitne komisije, dalo Ministarstvo prosvjete

⁷ HR-DAZG-227 ZDK sign. 10 Rješenje o dodjeli poslovnih prostorija Zagrebačkom dramskom kazalištu od 7. XII. 1948., ur. br. 316/1948.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 3 Zapisnik o primopredaji Zagrebačkog dramskog kazališta od 24. X. 1950. U Preradovićevoj 5 bila je smještena i posudionica narodnih nošnji, koja je djelovala u sastavu Kazališta, a služila je za potrebe folklornih grupa na području Zagreba.

⁸ HR-DAZG-227 ZDK sign. 19 Izvještaj o dosadanjem radu od 5. X. 1948.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Historijat Zagrebačkog dramskog kazališta od 10. V. 1950., ur. br. 435/1950.

⁹ Nikola BATUŠIĆ, *Povijest hrvatskoga kazališta*, Zagreb, 1978., 498.; Branko HEĆIMOVIĆ (ur.), *Repertoar hrvatskih kazališta 1840 – 1860 – 1980*, sv. I, Zagreb, 1990., 306.; Višnja VIZEK, Zdenka HRIBAR (pr.), *Zagrebačko gradsko kazalište Komedija 1950/51 – 1980/1981*, Zagreb, 1981., 26.; P. CINDRIĆ, „Zagrebačko dramsko kazalište P”, *Hrvatsko narodno kazalište*, 706.; isti, *Hrvatski i srpski teatar*, Zagreb, 1960., 104.

¹⁰ HR-DAZG-227 ZDK sign. 13 Izvještaj o radu u sezoni 1948./1949. od 11. VII. 1949., ur. br. 706/1949.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 10 Izvještaj o radu za mjesec listopad 1948. od 1. XI. 1948., ur. br. 77/1948.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Izvještaj o početku i načinu polaganja ispita od 8. III. 1950., ur. br. 329/1950.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 19 Izvještaj o dosadanjem radu od 5. X. 1948.

Organizirano školovanje glumačkih početnika bilo je u skladu s ondašnjom politikom stručne i ideološke izgradnje kazališnoga i drugoga kulturno-umjetničkog kadra. U tu su svrhu u poslijeratnoj Hrvatskoj, uz Zemaljsku glumačku školu u Zagrebu, osnovani dramski studiji i tečajevi pri pojedinim kazalištima. Na kazališnoj konferenciji koju je održalo Ministarstvo prosvjete u Zagrebu krajem sezone 1948./1949. zaključeno je da svako veće kazalište treba osnovati interni kazališni studij za sve dotad angažirane članove. Drago IVANIŠEVIĆ, „Glumačke škole u Hrvatskoj”, *Hrvatsko kolo*, 2/1949., 2.–3, 539.–546.; Augustin STIPČEVIĆ, „Razvoj kazališta u Hrvatskoj”, isto, 548.–556.; S. B., „Za stvaranje novih kvalitetnih kadrova pozorišnih umetnika”, *Književne novine*, 1/1948., 7. IX., 4.

¹¹ HR-DAZG-227 ZDK sign. 60 Dnevnik rada tečaja za stručnu i opću naobrazbu glumaca/Dramske studija I U dokumentima se tijekom prve godine najčešće rabe nazivi – tečaj i škola, a poslije – Dramski studij.

NRH. Ministarstvo je ujedno u svibnju 1950. odobrilo i izdavanje svjedodžbe o završenom Dramskom studiju pri Zagrebačkom dramskom kazalištu.¹²

Tijekom prve sezone 1948./1949. Kazalište je izvelo četiri premijerna naslova: *Pamet u glavu* Stjepana Pavičića u režiji i scenografiji Đ. Petrovića (8. XII. 1948.), *Lav na trgu* Ilje Grigorjevića Erenburga u režiji Đ. Petrovića i scenografiji Ljube Petričića (26. II. 1949.), *Devet gomolja* Mirka Božića u režiji Đ. Petrovića i scenografiji Lj. Petričića (4. VI. 1949.) te *Puške gospođe Carrar* Bertolta Brechta u režiji V. Fijana i scenografiji Lj. Petričića (26. VI. 1949.). U izvješću o radu za sezonu navodi se kako je u ovom razdoblju (rujan 1948. – lipanj 1949.) glumački ansambl izveo 110 predstava na kazališnoj pozornici te nekoliko u Remetama i Novigradu Podravskom. Dodatnih 30 odigrale su gostujuće dramske skupine RKUD-a, a Kazalište je posjetilo gotovo 82 000 ljudi. Ujedno se broj zaposlenih s početnih 28 povećao na 55.¹³

Druga kazališna sezona 1949./1950. (rujan 1949. – lipanj 1950.) protekla je s nešto većim brojem predstava i posjetitelja. Izvedene su četiri nove premijere: *Reakcionari* Drage Gervaisa u režiji R. Ježića i scenografiji Lj. Petričića (29. 11. 1949.), *Oganj i pepeo* Mire Mihelič (Pucove) u režiji V. Fijana i scenografiji Lj. Petričića (21. I. 1950.), *Iza maske* Piera Rismondoa u režiji R. Ježića i Đ. Petrovića i scenografiji Lj. Petričića (20. V. 1950.) te *Mi ne priznajemo* Petra S. Petrovića u režiji Đ. Petrovića i scenografiji Lj. Petričića (20. V. 1950.). Glumci su ostvarili mnogobrojna gostovanja na širem zagrebačkom području (Šestine, Kupinečki Kraljevec, Božjakovina), u Varaždinu, Koprivnici, Čakovcu, Medarima, Josipdolu, Otočcu, Gospiću, Ogulinu, Delnicama, Murskoj Soboti, Mariboru, Slovenj Gradecu, Ptuju te na dionici *Autoputa bratstva i jedinstva* (Okučani – Nova Gradiška) kao potpora radnim brigadama. Nastavilo se i s kadrovskim popunjavanjem, tako da je polovicom 1950. bilo ukupno 67 zaposlenih.¹⁴

U izvješćima nadležnim tijelima, tijekom obiju sezona, uglavnom je izražavano zadovoljstvo ostvarenim rezultatima. Međutim, istodobno su isticane i mnoge poteškoće u radu zbog nedostatka financijskih sredstava, adekvatnoga prostora, inventara (namještaja,

¹² HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Dopis Ministarstva prosvjete RH o polaganju ispita glumaca Zagrebačkoga dramskog kazališta od 18. V. 1950., ur. br. 687/1950.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Prijedlog za ispitnu komisiju od 23. V. 1950., ur. br. 700/1950.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Izvještaj o ispitima slušača dramskog studija od 15. VI. 1950., ur. br. 828/1950.

¹³ HR-DAZG-227 ZDK sign. 13 Izvještaj o radu u sezoni 1948./1949. od 11. VII. 1949., ur. br. 706/1949.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 41–42 Programi predstava Zagrebačkoga dramskog kazališta u sezonama 1948./1949. i 1949./1950.

¹⁴ HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Izvještaj za glavnu kazališnu konferenciju NRH od 8. V. 1950., ur. br. 435/1950.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Historijat Zagrebačkoga dramskog kazališta od 10. V. 1950., ur. br. 435/1950.

kulisa, dekora, kostima, šminke i sl.) te glumačkoga i drugoga stručnog osoblja. Unatoč opetovanim zahtjevima i molbama, zapošljavanje stručnog osoblja te radovi na adaptaciji i proširenju zgrade i pozornice nisu se odvijali kako je planirano. Dio prihoda Kazalište je osiguravalo davanjem dvorane u najam različitim dramskim i drugim skupinama za održavanje priredbi, konferencija, proba i predstava, no odobrena sredstva te prihodi od ulaznica i najma dvorane nisu bili dostatni za učinkovito poslovanje. Bolji je uspjeh izostao dijelom i zbog manjkavosti repertoara kojim se nije mogao osigurati veći priljev publike.¹⁵

Navedene okolnosti nisu se bitno popravile sve do prestanka djelovanja Kazališta. Nakon završetka druge sezone opet je došlo do promjena u tijelima upravljanja. Na mjesto direktora postavljen je Robert Horn, umjetničkog rukovoditelja redatelj i kazališni djelatnik Ferdo Delak, a tehničkoga Zvonko Martić.¹⁶ Ipak, Kazalište nije doživjelo treću sezonu, jer je već u listopadu 1950. donesena odluka o njegovoj likvidaciji. U obrazloženju nadležnoga Povjereništva za prosvjetu i kulturu NOGZ-a navedeno je kako Kazalište u protekle dvije godine, usprkos naporima i izvjesnim uspjesima, nije uspjelo ostvariti dramske izvedbe koje bi kvalitetom i odazivom publike mogle parirati onima Hrvatskoga narodnog kazališta. Ujedno je prihvaćena inicijativa uprave lista *Kerempuh* za osnivanje nove kazališne ustanove koja bi, poput Kerempuhova vedroga kazališta (1949.–1950.), prikazivala i aktualne teme na satiričan i duhovit način te tako osiguravala veći interes publike.¹⁷ Na 43. sjednici Izvršnog odbora NOGZ-a održanoj 14. X. 1950. doneseno je rješenje kojim se Zagrebačko dramsko kazalište rasformira kao ustanova NOGZ-a. Zgrada, rekviziti, kulise i ostali materijal, kao i sva prava i obveze iz najamnih ugovora za korištenje skladišnih prostora, dani su na raspolaganje upravi lista *Kerempuh*. Temeljem rješenja *Kerempuh* je također preuzeo glumačko i tehničko osoblje. Primopredaja zgrade i inventara izvršena je 24. X. 1950., a izuzimanje Kazališta iz ovlasti Povjereništva za prosvjetu i kulturu te njegova predaja u djelokrug *Kerempuha* obavljena je 4. XI. 1950.¹⁸ Tako se spojem Zagrebačkoga dramskog

¹⁵ M. N., „Zagrebačko dramsko kazalište nije odgovorilo zadacima”, *Naprijed*, 8/1950., br. 29, 5.

¹⁶ HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Zapisnik o izvršenoj primopredaji dužnosti od 4. IX. 1950., ur. br. 1051/1950.

¹⁷ HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Izvještaj o rasformiranju Zagrebačkog dramskog kazališta od 23. X. 1950., ur. br. 1221/1950.

Kerempuhovo vedro kazalište osnovano je u jesen 1949. na inicijativu Društva novinara Hrvatske. Kako nije imalo svoju zgradu, izvodilo je repertoar (uglavnom jednočinke, skečeve i satirične kolaže) na pozornici Radičkoga doma i Maloga kazališta u Frankopanskoj ulici. Djelovalo je u organizaciji novinskoga poduzeća *Kerempuh*, a vodili su ga Fadil Hadžić i Pero Budak. Glavninu ansambla činili su glumci Hrvatskoga narodnog kazališta. P. CINDRIĆ, „Kerempuhovo vedro kazalište”, *Hrvatsko narodno kazalište*, 424.; P. B., „O političko-satiričkom kazalištu Kerempuh”, *Scena*, 1950., br. 1, 155.; 57.–58.; B. HEĆIMOVIĆ (ur.), *Repertoar hrvatskih kazališta*, 306.–308.

¹⁸ HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Zapisnik o primopredaji Zagrebačkog dramskog kazališta od 24. X. 1950., ur. br. 1221/1950.; HR-DAZG-227 ZDK sign. 15 Zapisnik o primopredaji Zagrebačkog dramskog kazališta iz

kazališta i Kerempuhova vedroga kazališta formirala nova kazališna scena na Kaptolu 9 – Zagrebačko gradsko kazalište *Komedija*. U njegov su ansambl uz bivše članove Zagrebačkoga dramskog kazališta ušli i pojedinci iz Hrvatskoga narodnog kazališta te odabrani amateri, a otvorenje je slijedilo već 29. XI. 1950. izvedbom satiričnoga kolaža *Kerempuhov vedri program*.¹⁹

2.3. Način preuzimanja ili predaje

Gradivo fonda Zagrebačkoga dramskog kazališta predano je prema odredbi Povjerenika za prosvjetu i kulturu Narodnog odbora grada Zagreba Državnomu arhivu u Zagrebu (tada Arhivu grada Zagreba). Preuzeto je u tri navrata: 9. VI., 5. XII. i 21. XII. 1951. i upisano u *Knjigu ulaza arhivske građe* pod rednim brojem 789. O primopredaji je sastavljen zapisnik pod brojem 779/1951.

nadleštva Povjereništva za prosvjetu i kulturu NOGZ-a pod nadležstvo uprave lista Kerempuh od 4. XI. 1950., ur. br. 1221/1950.

¹⁹ „Komedija – novo zagrebačko kazalište”, *Vjesnik Narodnog fronta Hrvatske*, 10/1950., 29. XI., 7.; N. BATUŠIĆ, *Povijest hrvatskoga kazališta*, 498.; B. HEĆIMOVIĆ (ur.), *Repertoar hrvatskih kazališta*, 306.–308.; P. CINDRIĆ, *Hrvatski i srpski teatar*, 104.; Ivica KRIZMANIĆ, Ljudmil GOTCHEFF, *Naša kazališta*, Zagreb, 1955., 57.–58.; V. VIZEK, Z. HRIBAR (pr.), *Zagrebačko gradsko kazalište Komedija*, 26.–27.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Fond se sastoji od dokumentacije koja se odnosi na osnivanje Zagrebačkoga dramskog kazališta, njegovo financijsko, računovodstveno, knjigovodstveno i opće poslovanje, zaposlenike, kazališne predstave, tečaj za stručnu i opću naobrazbu glumaca/Dramski studij te primopredaju Kazališta upravi lista *Kerempuh*, odnosno kazalištu *Komedija*. Uz navedeno, gradivo sadržava velik broj programa kazališnih predstava, nekoliko scenarija te 200 crno-bijelih fotografija na kojima su zabilježeni radovi na adaptaciji zgrade, članovi umjetničkog ansambla, kazališne predstave (probe) i pripreme za predstave poput šminkanja i izradbe kostima i scenografije. Najbrojnija je dokumentacija koja se odnosi na opće poslovanje, a čine je zapisnici sastanaka različitih tijela (uprave, proširene uprave, umjetničkog, tehničkog i pomoćnog osoblja, nastavnika i dr.), urudžbeni zapisnici, opći spisi, planovi i rasporedi rada, izvješća o radu, dokumentacija o zgradi i dr. poslovnim prostorima, statistički pregledi i izvješća te novinski isječci. Među općim spisima, koji su složeni prema broju urudžbenog zapisnika, posebno za svaku godinu, nalaze se različiti dopisi mjerodavnih tijela, građevinska dokumentacija, dokumentacija o poslovnim prostorima, dokumentacija u svezi s popunjavanjem kazališnoga fundusa, nabavkom uređaja te potrošnog i dr. materijala, dokumentacija o financijskom i općem poslovanju (rezultatima revizija, plaćama i isplatama honorara, iznajmljivanju dvorane, zapošljavanju, sistematizaciji radnih mjesta i dr.), dokumentacija u svezi sa zaposlenicima (potvrde o zaposlenju, dokumentacija o otkazima i razrješenjima s dužnosti, bolovanjima i dr.), dokumentacija o tečaju te likvidaciji i primopredaji Kazališta.

Gradivo je nastalo za djelovanja stvaratelja fonda (1948.–1950.). Iako je samo djelomično sačuvano, može poslužiti kao vrijedan izvor prilikom proučavanja razvoja kazališne djelatnosti i kazališnog amaterizma u razdoblju nakon Drugoga svjetskog rata u Zagrebu.

3.2. Odabiranje i izlučivanje, rokovi čuvanja

U fondu je 1993. provedeno izlučivanje bezvrijednoga registraturnoga gradiva. Izlučivanje je provedeno na temelju podneska br. 036–04/93–01/01 od 5. III. 1993. Preostalo se gradivo ne izlučuje, već trajno čuva.

3.3. Plan sređivanja

U sklopu arhivističke obradbe gradivo je fonda identificirano i popisano, a nakon konačnoga sređivanja grupirano u osam serija:

1. Dokumentacija o osnivanju Zagrebačkoga dramskog kazališta i primopredaji upravi lista *Kerempuh* / kazalištu *Komedija*, 1948.–1950., 0,3 kut.,
2. Dokumentacija o poslovanju, 1948.–1950., 3 knj., 5 kut.,
3. Dokumentacija o zaposlenicima, 1948.–1950., 0,4 kut.,
4. Financijska, računovodstvena i knjigovodstvena dokumentacija, 1948.–1950., 1 knj., 1,3 kut., 1 omot
5. Dokumentacija o kazališnim predstavama, 1948.–1950., 3,5 kut.,
6. Tečaj za stručnu i opću naobrazbu glumaca/Dramski studij, 1948.–1950., 0,5 kut.,
7. Fotografije, 1948.–1950., 0,9 kut.,
8. Ostalo, 1948.–1950., 0,1 kut.

Serije su organizirane prema sadržaju dokumentacije, a niže jedinice prema sadržaju i kronološki. Opći spisi sređeni su prema broju urudžbenih zapisnika, posebno za svaku godinu. Fotografije su organizirane prema sadržaju koji prikazuju. Pojedine serije sadržavaju nekoliko cjelina.

Serija ad) 1 sadržava cjeline:

- 1.1. Dokumentacija o osnivanju Kazališta,
- 1.2. Normativni akti,
- 1.3. Dokumentacija o rasformiranju Zagrebačkoga dramskog kazališta i primopredaji upravi lista *Kerempuh* / kazalištu *Komedija*.

Serija ad) 2 sadržava cjeline:

- 2.1. Zapisnici sastanaka,
- 2.2. Urudžbeni zapisnici,
- 2.3. Opći spisi,
- 2.4. Planovi rada, rasporedi rada i izvješća o radu,
- 2.5. Statistički pregledi i izvješća,
- 2.6. Dokumentacija o zgradi Kazališta i drugim poslovnim prostorima,
- 2.7. Novinski isječci.

Serija ad) 5 sadržava cjeline:

- 5.1. Programi kazališnih predstava i dr. propagandni materijal,
- 5.2. Scenariji kazališnih predstava.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1. Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda ima status javnoga arhivskoga gradiva. Dostupno je svim korisnicima u skladu s člancima 18.–20. *Zakona o arhivskom gradivu i arhivima* (NN br. 105/1997) te *Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva* (NN br. 67/1999).

4.2. Autorsko pravo/uvjeti umnožavanja

Uvjeti, način i postupak korištenja javnoga arhivskoga gradiva te izradba preslika, utvrđeni su *Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva* te *Pravilnikom o radu čitaonice u Državnom arhivu u Zagrebu*.

4.3. Jezik/pismo u gradivu

hrvatski/latinica

4.4. Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Kod dijela gradiva vidljiva su manja mehanička oštećenja nastala korištenjem metalnih spojnica ili savijanja rubova papira.

4.5. Obavijesna pomagala

Od registraturnih pomagala sačuvane su tri knjige urudžbenih zapisnika od 1948. do 1950. Od arivističkih pomagala izrađen je inventar fonda.

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Postojanje i mjesto čuvanje izvornika

Izvorno arhivsko gradivo čuva se u Državnom arhivu u Zagrebu.

5.2. Postojanje i mjesto čuvanja preslika

Ne postoje preslike fonda.

5.3. Dopunski izvori

Državni arhiv u Zagrebu:

HR-DAZG-37 Narodni odbor grada Zagreba

HR-DAZG-59 Rajonski narodni odbor Centar

HR-DAZG-736 Gradsko sindikalno vijeće Zagreb.

Hrvatski državni arhiv:

HR-HDA-513 Hrvatsko narodno kazalište

HR-HDA-291 Ministarstvo prosvjete Narodne republike Hrvatske.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe. Odsjek za povijest hrvatskoga kazališta:

Hrvatsko narodno kazalište

Zbirka Hrvatskog narodnog kazališta (Zagrebačko gradsko kazalište „Komedija”
Zagreb)

Kerempuhovo vedro kazalište (zbirka).

Arhiv Samostana sv. Franje Asiškoga na Kaptolu 9 u Zagrebu.

5.4. Bibliografija o fondu

- Josip KOLANOVIĆ (ur.), *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*, sv. 1., Zagreb 2006., 962.

- Sredoje LALIĆ (ur.), *Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SFRJ. SR Hrvatska*, Beograd 1984., 362.

5.5. Literatura o stvaratelju fonda

- Nikola BATUŠIĆ, *Povijest hrvatskoga kazališta*, Zagreb, 1978., 498.

- Josip BILIĆ, Hrvoje IVANKOVIĆ (ur.), „Kazališta”, „Komedijska, Zagrebačko gradsko kazalište”, *Zagrebački leksikon*, sv. I, Zagreb, 2006., 504., 534.
- Pavao CINDRIĆ, „Kerempuhovo vedro kazalište”, „Zagrebačko dramsko kazalište I.”, *Hrvatsko narodno kazalište 1894 – 1969*, Zagreb, 1969., 424., 706.
- Pavao CINDRIĆ, *Hrvatski i srpski teatar*, Zagreb, 1960., 104.
- Branko HEĆIMOVIĆ (ur.), *Repertoar hrvatskih kazališta 1840 – 1860 – 1980*, sv. I, Zagreb, 1990., 306.–308.
- „Hrvati. Kazalište”, *Hrvatska enciklopedija*, sv. IV, Zagreb, 2002., 690.–691.
- Drago, IVANIŠEVIĆ, „Glumačke škole u Hrvatskoj”, *Hrvatsko kolo*, 2/1949., br. 2–3, 539.–546.
- „Komedijska – novo zagrebačko kazalište”, *Vjesnik Narodnog fronta Hrvatske*, 10/1950., 29. XI., 7.
- „Komedijska, Zagrebačko gradsko kazalište”, *Hrvatska enciklopedija*, sv. VI, Zagreb, 2004., 64.–65.
- Ivica KRIZMANIĆ, Ljudmil GOTCHEFF, *Naša kazališta*, Zagreb, 1955., 57.–58.
- „Kulturni život u republikama”, *Književne novine*, 1/1948., 7. IX., 4.
- M. N., „Zagrebačko dramsko kazalište nije odgovorilo zadacima”, *Naprijed*, 8/1950., br. 29, 5.
- „Novo zagrebačko kazalište Komedijska”, *Scena*, 1950., br. 1, 156.
- P. B., „O političko-satiričkom kazalištu Kerempuh”, *Scena*, 1950., br. 1, 155.
- S. B., „Za stvaranje novih kvalitetnih kadrova pozorišnih umetnika”, *Književne novine*, 1/1948., 7. IX., 4.
- „Stalan porast poseta zagrebačkih pozorišta”, *Književne novine*, 1/1948., 10. VIII., 4.
- Augustin STIPČEVIĆ, „Razvoj kazališta u Hrvatskoj”, *Hrvatsko kolo*, 2/1949., br. 2–3, 548.–556.
- Višnja VIZEK, Zdenka HRIBAR (pr.), *Zagrebačko gradsko kazalište Komedijska 1950/51 – 1980/1981*, Zagreb, 1981., 26.
- Antun VUJIĆ (gl. ur), „Komedijska, Zagrebačko gradsko kazalište”, *Hrvatski leksikon*, sv. I, Zagreb, 1996., 615.
- Mirko ŽEŽELJ, *Zatočenik slobode. Životopis Drage Ivaniševića*, Zagreb, 1982., 176.

6. KONTROLA OPISA

6.1. Napomena arhivista

Inventar fonda izradila je Marina Kučer Beš.

6.2. Pravila i propisi

Priredeno prema:

ISAD(G) Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva, 2. izdanje, Zagreb, 2001.

ISAAR(CPF) Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, 2. izdanje, Zagreb, 2006.

6.3. Nadnevak izradbe opisa:

Lipanj, 2014.

INVENTARNI POPIS GRADIVA

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
1. DOKUMENTACIJA O OSNIVANJU ZAGREBAČKOGA DRAMSKOG KAZALIŠTA I PRIMOPREDAJI UPRAVI LISTA <i>KEREMPUH</i> / KAZALIŠTU <i>KOMEDIJA</i>				
1.1. Dokumentacija o osnivanju Kazališta				
1	1	<p>Dokumentacija o osnivanju Kazališta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zapisnik sastanka Odbora za formiranje gradskog kazališta u Zagrebu od 20. IV. 1948., - Prijedlog Prosvjetnog odjela Odsjeka za kulturu i umjetnost Gradskog narodnog odbora u Zagrebu za formiranje gradskog kazališta u Zagrebu od 28. V. 1948., - Prijedlog Prosvjetnog odjela Odsjeka za kulturu i umjetnost Gradskog narodnog odbora u Zagrebu za odobrenje budžeta kazališta od 8. VII. 1948., - Rješenje Gradskog narodnog odbora u Zagrebu od 4. IX. 1948. kojim se osniva Zagrebačko dramsko kazalište (ovjereni prijepis), - Prijedlog Prosvjetnog odjela Administrativnog odsjeka Gradskog narodnog odbora u Zagrebu za imenovanje direktora Zagrebačkog dramskog kazališta od 4. X. 1948. (čistopis). 	1948.	<p>3 primjerka</p> <p>3 primjerka</p>
1.2. Normativni akti				
1	2	<p>Normativni akti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uredba o osnivanju gradskog kazališta (nacrt), - Statut Zagrebačkog dramskog kazališta (nacrt, 1.–10. IV. 1949.), - Radni red Povjereništva za prosvjetu Gradskog narodnog odbora u Zagrebu (svibanj 1949.), - <i>Uredba Vlade FNRJ o plaćama radnika i učenika zaposlenih na pozornicama, u filmskim ateljeima i radionicama pozorišta i filmskih poduzeća (Službeni list FNRJ, br. 73, 31. VIII. 1949., prijepis).</i> 	1948.–1949.	2 primjerka

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
1.3. Dokumentacija o rasformiranju Zagrebačkoga dramskog kazališta i primopredaji upravi lista <i>Kerempuh</i> / kazalištu <i>Komedija</i>				
1	3	Dokumentacija o rasformiranju/likvidaciji Zagrebačkoga dramskog kazališta i primopredaji upravi lista <i>Kerempuh</i> : - Izvještaj i Rješenje Povjereništva za prosvjetu i kulturu Narodnog odbora grada Zagreba o rasformiranju Zagrebačkoga dramskog kazališta te predaji glumačkog i tehničkog osoblja, zgrade, rekvizita, kulisa i ostalog materijala na raspolaganje upravi lista <i>Kerempuh</i> (23. X. 1950.), - Zapisnici o primopredaji Zagrebačkoga dramskog kazališta upravi lista <i>Kerempuh</i> (24. X. 1950., 4. XI. 1950.) s priložima – dokumentacijom o zgradi i dr. poslovnim prostorima.	1950.	
1	4	Dokumentacija u svezi s primopredajom Zagrebačkoga dramskog kazališta kazalištu <i>Komedija</i> : - opetovanje knjige inventara, - inventar biblioteke, - očevidnik kancelarijskog materijala, - opetovanje knjige kulisa, - knjiga garderobe.	1950.	
1	5	Dokumentacija koja se odnosi na list <i>Kerempuh</i> : - popis namještenika, - prijava kolektivnog putovanja (formular), - putni nalog, - telegrami, - obračun prihoda – nalog za knjiženje, - dostavnice Hrvatske seljačke tiskare.	1950.	

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
2. DOKUMENTACIJA O POSLOVANJU				
2.1. Zapisnici sastanaka				
1	6	Zapisnici sjednica i sastanaka: - uprave i proširene uprave, - Stručnog dramskog savjeta, - umjetničkog, administrativnog, tehničkog i pomoćnog osoblja, - glumačkog tečaja i nastavnika, - povodom generalnih proba i predstava, - komisije Povjereništva za prosvjetu i kulturu Gradskog narodnog odbora i inspekcije Ministarstva prosvjete i Povjereništva za prosvjetu o nalazima provedenog pregleda poslovanja Kazališta.	1948.–1950.	
2.2. Uredžbeni zapisnici općih spisa				
	7	Uredžbeni zapisnik 1 – 359	1948.	Knjiga
	8	Uredžbeni zapisnik 1 – 1087	1949.	Knjiga
	9	Uredžbeni zapisnik 1 – 1268	1950.	Knjiga
2.3. Opći spisi				
1	10	Opći spisi prema uredžbenom broju 2/358	1948.	
1	11	Opći spisi bez uredžbenog broja	1948.	
2	12	Opći spisi prema uredžbenom broju 1/699	1949.	
3	13	Opći spisi prema uredžbenom broju 701/1087	1949.	
3	14	Opći spisi bez uredžbenog broja i broj službeno	1949.	
4	15	Opći spisi prema uredžbenom broju 1/1266	1950.	
4	16	Opći spisi bez uredžbenog broja i broj službeno	1950.	Mali broj spisa

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
2.4. Planovi rada, rasporedi rada i izvješća o radu				
5	17	Planovi rada za sezonu 1949/1950.: - za pojedine odjele (Upravu, Ekonomat, Propagandni odjel, Foto odjel, Tehnički ured), - za radionice (slikarsku, stolarsku, krojačku, tapetarsku, vlasuljarsku), - za zaposlenike (tehničko, umjetničko i pomoćno osoblje).	1949.–1950.	
5	18	Tjedni rasporedi rada, proba i predstava	1948.–1949.	
5	19	Izvješća o radu: godišnja, polugodišnja, mjesečna, tjedna.	1948.–1950.	
5	20	Izvješća o probama i predstavama po danima njihova održavanja	1948.–1950.	
2.5. Statistički pregledi i izvješća				
5	21	Statistički mjesečni pregledi rada	1949.	Mali broj spisa
5	22	Statistički podatci o predstavama: - obračuni i nalozi za plaćanje sa statističkim pregledima izvedbi predstava i br. posjetitelja.	1949.–1950.	Mali broj spisa
5	23	Statistički pregledi kadrova: - opći mjesečni i tromjesečni statistički pregledi zaposlenika po broju, strukama i zvanjima, - sumarni brojevi pregled službenika po strukama i radnika po kategorijama.	1949. 1950.	Mali broj spisa
2.6. Dokumentacija o zgradi Kazališta i drugim poslovnim prostorima				
6	24	Dokumentacija o zgradi Kazališta (Kaptol 9): - zapisnik o nacionalizaciji i preuzimanju zgrade s dvoranom, - građevinska dozvola, - zapisnici očevida nadzornog inženjera, - druga dokumentacija vezana uz građevinske preinake, adaptaciju zgrade i uređenje ulaza te projekt proširenja pozornice.	1948.–1950.	

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
6	25	Dokumentacija o poslovnim prostorima (Kaptol 8, Preradovićeva 2, Opatovina 29, Zvonarnička 2): - ugovori o najmu, - ostala pripadajuća dokumentacija.	1949.	
2.7. Novinski isječci				
6	26	Isječci iz listova <i>Naprijed</i> , <i>Vjesnik</i> , <i>Narodni list</i> , <i>Oslobođenje</i> : - tekstovi o poslovanju Kazališta i predstavama, - različiti oglasi.	1948.–1950.	
3. DOKUMENTACIJA O ZAPOSLENICIMA				
6	27	Razni popisi zaposlenika i dr. dokumentacija u svezi s personalnim pitanjima: - potvrde o zaposlenju, - prijedlozi za izmjenu i premještaj pojedinih zaposlenika, - dokumentacija o otkazima i razrješenjima s dužnosti, - pregledi odsustava s dužnosti, - prijedlozi za povišenja plaće.	1948.–1950.	
6	28	Opći upitni arci s priložima	1947.–1949.	
6	29	Kontrolni osobni listovi zaposlenika s podacima o zaposlenju, obiteljskom stanju, primanjima i sl.	1950.	
6	30	Formulari (neispunjeni): - Pregled općih odsustava s dužnosti, - Opći upitnik, - Stručni karton, - Prijavni list Državnog zavoda za socijalno osiguranje – filijala u Zagrebu.		

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
4. FINANCIJSKA, RAČUNOVOSTVENA I KNJIGOVODSTVENA DOKUMENTACIJA				
6	31	Isplatne liste – glumci i redatelji	1948.–1950.	
7	32	Isplatne liste – tehničko osoblje	1949.–1950.	
7	33	Isplatne liste i iskazi honorara – biljeteri, honorarni glumci, statisti, nastavnici	1948.–1949.	
7	34	Isplatne liste i iskazi honorara – razni zaposlenici	1950.	
7	35	Rješenja o isplatama mjesečnih prenadležnosti radnika, namještenika i službenika i isplatama zaostataka, honorara i dodataka	1949.	
	36	Listine beriva	1949.–1950.	Omot
7	37	Obračuni tantijema	1948.–1949.	
7	38	Razno: - dokumentacija u vezi budžeta i kredita (dopisi, virmani, nalozi za knjiženje), - tromjesečni planovi izdataka za popravak i održavanje zgrade, inventara, dekora, rekvizita, garderobe narodnih nošnji i vlasuljarske radionice, - planovi izdataka za putne i selidbene troškove, troškove nabave i tiskanja obrazaca, nabavu uredskoga materijala, službenih listova, časopisa i stručne literature, - planovi prihoda od predstava, iznajmljivanja dvorane i nošnji i sl. - <i>Dopunsko uputstvo za popis – inventarisanje sredstava i njihovih izvora kod državnih trgovačkih preduzeća i ustanova društvene ishrane na dan 31. decembra 1948. godine, Ministarstvo trgovine i snabdevanja, 1948., izdanje Službenog lista FNRJ.</i>	1948.–1950.	
7	39	Glavna knjiga	1949.	
	40	Knjiga inventara	1948.–1950.	Knjiga

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
5. DOKUMENTACIJA O KAZALIŠNIM PREDSTAVAMA				
5.1. Programi kazališnih predstava i dr. propagandni materijal				
8	41	Programi predstava Zagrebačkoga dramskog kazališta (<i>Pamet u glavu, Lav na trgu, Devet gomolja</i>) odigranih na sceni Kaptol 9 u sezoni 1948./1949.	1948.–1949.	Ukoričeno, 2 primjerka
8	42	Programi predstava Zagrebačkoga dramskog kazališta: - odigranih na sceni Kaptol 9 u sezoni 1949./1950., - odigranih na gostovanjima u Varaždinu, Koprivnici, Čakovcu, Delnicama, Otočcu, Gospiću, Ogulinu, Murskoj Soboti, Ptuju, Mariboru i Slovenj Gradecu u sklopu turneje lipanj – srpanj 1950.	1949.–1950.	Ukoričeno, 2 primjerka
9	43	Programi predstava Zagrebačkoga dramskog kazališta (<i>Oganj i pepeo, Puške gospođe Carrar, Iza maske, Reakcionari, Devet gomolja, Pamet u glavu, Lav na trgu</i>) odigranih na sceni Kaptol 9 u sezoni 1949./1950.	1949.–1950.	
10	44	Programi predstava: <i>Lav na trgu, Puške gospođe Carrar, Devet gomolja, Pamet u glavu</i>	1949.	Više primjeraka
10	45	Programi predstava gostujućih kazališta na Kaptolu 9	1948.–1949.	
10	46	Programi i plakati predstava odigranih na Kaptolu 9 u okviru II. festivala radničkih kulturno-umjetničkih društava i grupa Hrvatske (studenj 1948.)	1948.	
10	47	Programi, knjižice i plakati predstava odigranih na Kaptolu 9 u okviru I. festivala Saveza kult.-prosvj. društava Hrvatske (rujan 1949.)	1949.	Više primjeraka
10	48	Programi predstava odigranih u okviru Zagrebačkoga velesajma	1949.	

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
10	49	Plakati predstava Zagrebačkoga dramskog kazališta odigranih na gostovanjima u Varaždinu, Koprivnici, Čakovcu, Delnicama, Otočcu, Gospiću, Ogulinu, Murskoj Soboti, Ptuju, Mariboru i Slovenj Gradecu u sklopu turneje (lipanj – srpanj 1950.)	1950.	
10	50	Programi predstava Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku	1948.	
10	51	Programi predstava Narodnoga kazališta u Zadru	1949.	
5.2. Scenariji kazališnih predstava				
11	52	Scenarij predstave <i>Iza maske</i>		Kartonske korice spojene klamericom, 109 str.
11	53	Scenarij predstave <i>Reakcioneri</i>		2 primjerka: a) kartonske korice spojene klamericom, 53 str. b) listovi povezani uzicom, 54 str.
11	54	Scenarij predstave <i>Lav na trgu</i>	1948.	Ukoričeno, 44 str.
11	55	Scenarij predstave <i>Mi ne priznajemo</i>		Ukoričeno, 54 str.
11	56	Scenarij predstave <i>Bez krivnje krivi</i>		Ukoričeno, 56 str.
11	57	Scenarij predstave <i>Drônjo</i>		Listovi spojeni klamericom, 55 str.
11	58	Scenarij predstave <i>Prijevara</i>		47 str.

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
6. TEČAJ ZA STRUČNU I OPĆU NAOBRAZBU GLUMACA/DRAMSKI STUDIJ				
11	59	Zapisnici sjednica glumačko-redateljskog tečaja pri Prosvjetnom odjelu Mjesnoga sindikalnog vijeća	1948.	
11	60	Dnevnik rada tečaja za stručnu i opću naobrazbu glumaca/Dramskog studija I	1948.–1950.	
11	61	Dnevnik rada tečaja za stručnu i opću naobrazbu glumaca/Dramskog studija II	1948.–1949.	
11	62	Dokumentacija u svezi s održavanjem nastave i ispita	1948.–1950.	
7. FOTOGRAFIJE*				
12	63 – 79	Predstava/probe <i>Pamet u glavu</i>	1948.–1950. (?)	17 komada
12	80 – 164	Predstava/probe <i>Lav na trgu</i>	1949.–1950. (?)	85 komada
12	165 – 200	Predstave/probe	1948.–1950. (?)	36 komada
12	201 – 219	Portret: pojedinci	1948.–1950. (?)	19 komada
12	220 – 221	Portret: grupa	1948.–1950. (?)	2 komada
12	222 – 227	Pripreme za predstavu: šminkanje	1948.–1950. (?)	6 komada
12	228 – 230	Pripreme za predstavu: izradba scenografije	1948.–1950. (?)	3 komada
12	231 – 233	Pripreme za predstavu: šivanje kostima	1948.–1950. (?)	3 komada
12	234	Zgrada Kaptol 9: pročelje s prednjim zidom (ogradom) prije rušenja	1948.–1950. (?)	1 komad
12	235	Zgrada Kaptol 9: pročelje nakon građevinskih radova i rušenja zida (ograde)	1948.–1950. (?)	1 komad
12	236 – 237	Zgrada Kaptol 9: radovi na adaptaciji	1948.–1950. (?)	2 komada

* Sve fotografije su crno-bijele, formata 3,3*17,5 – 8,8*25,5 cm.

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
12	238 – 245	Sastanci članova Kazališta	1948.–1950. (?)	8 komada
12	246 – 258	Izlet i/ili radne akcije (?)	1948.–1950. (?)	13 komada
12	259 – 262	Ostalo: neidentificirane fotografije	1948.–1950. (?)	4 komada
8. OSTALO				
12	263	<i>Futbalski sudija – časopis Zbora futbalskih sudija Jugoslavije, 2/1950., br. 3</i>	1950.	
12	264	<i>Narodni sport – glasilo Fiskulturnog saveza Hrvatske, 4/1950., 4. IX., br. 344</i>	1950.	

DRŽAVNI ARHIV U ZAGREBU

Inventar fonda

HR-DAZG-224

**KINO „UDARNIK” VELIKA GORICA
1948.–1956.**

Izradila: Marina Kučer Beš

Zagreb, 2014.

SADRŽAJ

OPIS FONDA

1. IDENTIFIKACIJA	32
2. KONTEKST	33
3. SADRŽAJ I USTROJ	34
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA	35
5. DOPUNSKI IZVORI	36
6. KONTROLA OPISA	37
INVENTARNI POPIS GRADIVA	38

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Identifikacijska oznaka/signatura	HR-DAZG-224
1.2. Klasifikacija	E.1.6.
1.3. Naslov	Kino „Udarnik” Velika Gorica
1.4. Vrijeme nastanka gradiva	1948.–1956.
1.5. Razina opisa	Fond
1.6. Količina i nosač zapisa	1 kutija (0.1 d/m), papir

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja fonda

Kino „Udarnik” Velika Gorica

2.2. Upravna povijest/povijesna bilješka o stvaratelju fonda

Kino „Udarnik” osnovano je zaključkom velikogoričke kotarske skupštine od 12. srpnja 1948. Njegova je zadaća, kao i ostalih kinematografa osnovanih nakon Drugoga svjetskog rata, imala biti kulturno-prosvjetno podizanje naroda. Surađivao je s više filmskih distributera s područja bivše Jugoslavije kao što su Croatia film, Morava film, Vesna film, Kinema te Makedonija film.

U ljeto 1956. donesena je odluka o njegovoj likvidaciji i predaji poslovanja novoutemeljenoj kazališno-kinematografsko prosvjetnoj ustanovi „Narodna prosvjeta”. Na XIII. zajedničkoj sjednici Općinskoga vijeća i Vijeća proizvođača održanoj 31. kolovoza 1956. Narodni odbor općine Velika Gorica donio je rješenje o prestanku rada Kina. U obrazloženju rješenja navedeno je kako je osnutkom „Narodne prosvjete” nestala svrha daljnje postojanja Kina „Udarnik”, dok su prostor i dvorana obnovljenoga Zadrugnog doma ocijenjeni daleko prikladnijim za odvijanje kulturno-prosvjetne djelatnosti, uključujući i kinematografsku. Na istoj sjednici imenovana je i tročlana likvidacijska komisija na čelu s Adom Malović. Ista komisija potom je imenovala dr. Josipa Serca likvidatorom. Nakon što je zaključkom od 15. listopada 1956. Narodni odbor kotara Zagreb dao suglasnost na navedeno rješenje, izvršen je upis postupka redovne likvidacije u Registar poduzeća i radnji Okružnoga privrednog suda u Zagrebu 7. studenoga 1956. na registarskom listu broj 18, svezak X za kotar Zagreb.

2.3. Način preuzimanja ili predaje

Nema podataka o preuzimanju ili predaji.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Gradivo fonda izrazito je fragmentarno sačuvano i u najvećoj ga mjeri čine spisi koji se odnose na likvidaciju Kina. Među njima su rješenja, zaključci, oglasi, dopisi i zapisnici koji svjedoče o postupku ukidanja poduzeća i predaji poslovanja ustanovi „Narodna prosvjeta”. Sačuvano je i nešto financijske dokumentacije, poput bilance, računa i dr. spisa povezanih s potraživanjima i dugovanjima preostalim nakon likvidacije. Posebna je cjelina knjigovodstvena dokumentacija, koju čine dvije glavne knjige te knjiga inventara.

3.2. Odabiranje i izlučivanje, rokovi čuvanja

Tijekom sređivanja nije provedeno izlučivanje. S obzirom na fragmentarnost gradiva ono je u cijelosti predviđeno za trajno čuvanje. Nema podataka o prijašnjem odabiranju i izlučivanju.

3.3. Plan sređivanja

Prilikom arhivističke obradbe izvršena je identifikacija gradiva, na temelju koje je utvrđen plan sređivanja fonda, odnosno njegova struktura. Gradivo je grupirano u dvjema serijama, unutar kojih je složeno kronološki:

1. *Dokumentacija o likvidaciji*, 1956.–1957., 0,5 kut.
2. *Knjigovodstvena dokumentacija*, 1948.–1956., 0,5 kut.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1. Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda ima status javnoga arhivskoga gradiva. Dostupno je svim korisnicima u skladu s člancima 18.–20. *Zakona o arhivskom gradivu i arhivima* (NN br. 105/1997) te *Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva* (NN br. 67/1999).

4.2. Autorsko pravo/uvjeti umnožavanja

Uvjeti, način i postupak korištenja javnoga arhivskoga gradiva kao i izradba preslika, utvrđeni su *Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva* te *Pravilnikom o radu čitaonice u Državnom arhivu u Zagrebu*.

4.3. Jezik/pismo u gradivu

hrvatski/latinica

4.4. Tvarne značajke

Na gradivu mjestimice ima manjih mehaničkih oštećenja zbog uporabe metalnih spojnica ili savijanja rubova papira, no ona ne utječu na čitljivost dokumenata.

4.5. Obavijesna pomagala

Izrađen je inventar fonda.

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Postojanje i mjesto čuvanje izvornika

Izvorno arhivsko gradivo čuva se u Državnom arhivu u Zagrebu.

5.2. Postojanje i mjesto čuvanja preslika

Ne postoje preslike fonda.

5.3. Dopunski izvori

Državni arhiv u Zagrebu:

HR-DAZG-893 Narodni odbor općine Velika Gorica

HR-DAZG-884 Narodni odbor kotara Velika Gorica

HR-DAZG-35 Narodni odbor kotara Zagreb.

Hrvatski državni arhiv:

HR-HDA-1340 Udruženje kinematografa Narodne Republike Hrvatske.

5.4. Bibliografija o fondu

- Josip KOLANOVIĆ (ur.), *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*, sv. 1., Zagreb 2006., 962.

- Sredoje LALIĆ (ur.), *Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SFRJ. SR Hrvatska*, Beograd 1984., 362.

5.5. Literatura o stvaratelju fonda

- *Narodne novine*, 12/1956., br. 75, 6.

- „Hrvatska. Film. Kino mreža”, *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. IV, Zagreb 1960., 190.

6. PODRUČJE KONTROLE OPISA

6.1. Napomena arhivista

Inventar fonda izradila je Marina Kučer Beš.

6.2. Pravila i propisi

Priređeno prema:

ISAD(G) Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva, 2. izdanje, Zagreb, 2001.

ISAAR(CPF) Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, 2. izdanje, Zagreb, 2006.

6.3. Nadnevak izradbe opisa:

Lipanj, 2014.

INVENTARNI POPIS GRADIVA

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
1. Dokumentacija o likvidaciji				
1	1	<p>Dokumentacija o likvidaciji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rješenje Narodnog odbora općine Velika Gorica od 31. VIII. 1956. o prestanku rada poduzeća Kino „Udarnik”, - Rješenje Narodnog odbora općine Velika Gorica od 31. VIII. 1956. o imenovanju likvidacione komisije Kina, - Rješenje Narodnog odbora općine Velika Gorica od 31. VIII. 1956. o imenovanju Upravnog odbora kazališno-kinematografsko-prosvjetne ustanove „Narodna prosvjeta”, - Rješenje Narodnog odbora općine Velika Gorica od 31. VIII. 1956. o imenovanju upravitelja ustanove „Narodna prosvjeta”, - Zaključak Narodnog odbora kotara Zagreb od 15. X. 1956. o suglasnosti na rješenje NO općine Velika Gorica o prestanku rada Kina, - Rješenje likvidacione komisije od 19. X. 1956. o imenovanju likvidatora, - Dopis likvidatora od 27. X. 1956. u svezi upisa redovne likvidacije Kina u Registar privrednih poduzeća, - Oglas likvidacione komisije od 31. X. 1956. o stupanju poduzeća u redovnu likvidaciju, - Primopredajni zapisnik od 3. XI. 1956. o predmetu utvrđenja osnovnih sredstava i sitnog inventara Kina te predaji tih sredstava i blagajničkog poslovanja ustanovi „Narodna prosvjeta”, - Rješenje Okružnog privrednog suda u Zagrebu od 7. XI. 1956. o upisu postupka redovne likvidacije Kina u Registar poduzeća i radnji toga Suda, - Dopis Narodnog odbora općine Velika Gorica Narodnoj banci od 7. XII. 1956. o pitanju raspolaganja fondovima, - Storna ugovora za 1957. s poduzećima Croatia film, Zagreb film, Kinema, Makedonija film, Morava film, Vesna film, 		<p>2 primjerka</p> <p>4 primjerka</p> <p>2 primjerka</p> <p>2 primjerka</p> <p>4 primjerka</p>

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
		- Računi Kina kojima se potražuje podmirenje dugovanja Đačkoga doma osmogodišnje škole iz Velike Gorice, Zavoda sa pomoćnom školom, Vojnog garnizona Pleso, - Dokumentacija u svezi premještaja zaposlenika Kina u ustanovu „Narodna prosvjeta”, - Potvrde o radu i primanjima bivših zaposlenika Kina sa svrhom reguliranja prava na mirovinu, dječji doplatak i sl.	1956.	
1	2	Obavijest Okružnog privrednog suda u Zagrebu o likvidaciji kina „Udarnik”, <i>Narodne novine</i> , 12/1956., br. 75, 6.	1956.	
1	3	Bruto bilanca s prilogom na dan 3. XI. 1956.	1956.	
1	4	Računi i dr. dokumentacija u svezi s preostalim potraživanjima i dugovanjima Kina nakon njegove likvidacije: - računi Elektre (Zagreb), Zavoda za zaštitu autorskih prava NR Hrvatske (Zagreb), Croatia filma (Zagreb), Makedonija filma (Skopje), Kinema (Sarajevo), Morava filma (Beograd), - dopis Narodne banke Narodnog odbora općine Velika Gorica od 15. III. 1956., - obveznica FNRJ za likvidaciju obaveza proisteklih iz zajma federaciji.	1956.–1957.	
2. Knjigovodstvena dokumentacija				
1	5	Knjiga inventara Od 1. VIII. 1948. do konca 1954.	1948.–1954.	
1	6	Glavna knjiga (<i>američki žurnal</i>) Od 1. I. 1955. do 3. XI. 1956.	1955.–1956.	
1	7	Glavna knjiga (kartice financijskoga knjigovodstva) Od 1. I. 1956. do 3. XI. 1956.	1956.	

DRŽAVNI ARHIV U ZAGREBU

Inventar fonda

HR-DAZG-223

KINO „NARODNI DOM” SAMOBOR

1950.–1954.

Izradila: Marina Kučer Beš

Zagreb, 2014.

SADRŽAJ

OPIS FONDA

1. IDENTIFIKACIJA	42
2. KONTEKST	43
3. SADRŽAJ I USTROJ	46
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA	47
5. DOPUNSKI IZVORI	48
6. KONTROLA OPISA	50
INVENTARNI POPIS GRADIVA	51

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Identifikacijska oznaka/signatura	HR-DAZG-223
1.2. Klasifikacija	E.1.6.
1.3. Naslov	Kino „Narodni dom” Samobor
1.4. Vrijeme nastanka gradiva	1951.–1954.
1.5. Razina opisa	Fond
1.6. Količina i nosač zapisa	1 kutija (0.1 d/m), papir

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja fonda

Kino „Narodni dom” Samobor

2.2. Upravna povijest/povijesna bilješka o stvaratelju fonda

Kino „Narodni dom” Samobor osnovano je rješenjem Narodnog odbora grada Samobora br. 3572 od 30. ožujka 1951., nakon čega je proveden i njegov upis u registar državnih privrednih poduzeća. Poduzeće se bavilo kinematografskom i kavanskom djelatnošću. Mjerodavno tijelo državne uprave bio je Izvršni odbor Narodnog odbora grada Samobora, a funkciju direktora vršio je Ivan Ivanščak.²⁰

Narodni dom djelovao je u zgradi bivšega Hrvatskog doma. Višegodišnji radovi na konačnom uređenju zgrade trajali su do početka 1950., no iz službenoga lokalnog tiska toga doba može se doznati kako su se ondje i prijašnjih godina održavale kinoprojekcije i brojna kulturno-društvena događanja. Tako su, primjerice, u *Samoborskim novinama* iz 1950. zabilježeni izvrsni rezultati u poslovanju kina, koje je u 1949. premašio broj predstava i posjetitelja za više od 200% u odnosu na prethodnu godinu, 1948. godinu, dok je u ocjeni poslijeratnoga razvoja Samobora na prosvjetnom i kulturnom polju Narodni dom istaknut kao žarište kulturnoga života grada.²¹

Tijekom 1950. Narodni je dom imao status kulturno-prosvjetne ustanove. U njegovu su sklopu, osim kinematografa, djelovale još i Kotarska knjižnica i čitaonica, Šahovsko društvo „Janko Mišić” te Kulturno-umjetničko društvo „Ivan Goran Kovačić”. Prostorije Narodnoga doma bile su mjesto održavanja svih relevantnih društvenih događanja, od sastanaka i konferencija kotarskih upravnih tijela do različitih kulturnih i umjetničkih priredbi. Na pozornici, za koju je Zlatko Prica oslikao zastor s motivom Kerestinečke bune, izvodili su se koncerti i kazališne predstave.²² Uporabu prostorija u ovakve svrhe odobravala

²⁰ *Narodne novine*, br. 32, 28. V. 1951., 2.

²¹ Dragutin FELETAR, Petar FELETAR, Danijel VOJAK, „Samobor i okolica u doba realsocijalizma 1945.–1990.”, *Samobor, zemljopisno-povijesna monografija* (ur. Dragutin FELETAR), knjiga 2., Samobor, 2011., 664, 671.–672.; „Uspješan rad kinematografa Narodni dom”, *Samoborske novine*, br. 4, 24. III. 1950., 3.; „Samobor u novoj Jugoslaviji”, isto, br. 1, 3. III. 1950., 3.; http://www.pousamobor.hr/o_nama_povijest.asp (16. VI. 2014.); <http://www.samoborskiglasnik.net/kolumne.asp?sif=1896&tip=102&tempg=2013> (16. VI. 2014.).

²² „Popravljen slika na zastoru u Narodnom domu”, *Samoborske novine*, br. 2, 15. IX. 1953., 3. <http://hvm.mdc.hr/galerija-prica,531%3ASMB/hr/info/> (16. VI. 2014.).

je uprava Narodnoga doma uz suglasnost Povjereništva za prosvjetu i kulturu Kotarskoga narodnog odbora Samobor.²³

Godine 1951. Narodni odbor grada Samobora donio je rješenje o osnutku privrednoga poduzeća Kino „Narodni dom”. Promjenom formalnoga statusa Narodnoga doma naglasak je stavljen na njegovu ugostiteljsku i kinoprikazivačku djelatnost, čime su ostali kulturno-prosvjetni sadržaji pomaknuti u drugi plan. Prema podacima iz 1951. i 1952. poduzeće je u to doba raspolagalo čitaonicom, kino dvoranom s 272 sjedeća mjesta, pozornicom, malom dvoranom s 86 sjedećih mjesta, sobom za glumce i dr. manjim popratnim prostorijama. Radni kolektiv činila je svega nekolicina članova: direktor, šef računovodstva, blagajnica, biljeter, kinooperater, pomoćnik kinooperatera i pazikuća. Projekcije filmova odvijale su se svakim danom, osim utorka i petka, u 17 i 19,30 sati. Iz podataka o financijskom i komercijalnom poslovanju vidljivo je kako je broj posjetitelja kina u 1951. (59 681) premašio očekivani (55 030) za 8,4%, no ukupni planirani prihodi ipak nisu bili ostvareni radi nešto lošijega financijskog poslovanja kavane. U 1952. posjećenost kinoprojekcija bila je nešto manja nego u prethodne dvije godine, dok je u 1953. opet zabilježen znatan porast broja posjetitelja.²⁴ U obavljanju kinematografske i ugostiteljske djelatnosti Narodni je dom surađivao, između ostalog, s Poduzećem za raspodjelu filmova Zagreb (danas Croatia film), Tehničkim poduzećem za kinematografiju Zagreb, Ugostiteljskim poduzećem Samobor i Obrtnim poduzećem Samobor. Prostorije poduzeća i dalje su se ustupale različitim organizacijama i društvima radi održavanja konferencija, sastanaka, priredbi, predavanja i sl.

Unatoč pozitivnomu financijskomu poslovanju kinopoduzeća, njegov angažman na području prosvjete i kulture ocijenjen je nedostatnim. Na XI. sjednici Narodnoga odbora gradske općine Samobor 14. studenoga 1953. prihvaćen je prijedlog Savjeta za prosvjetu i kulturu gradske općine Samobor da se poduzeće Kino „Narodni dom” stavi u likvidaciju i umjesto njega osnuje kulturno-prosvjetna ustanova „Narodni dom”. Izabrana je i likvidacijska komisija, koju su uz Ivicu Sudnika kao predsjednika činili Stanko Trpin, Paula Livojević, Gojko Damjanović i Čedo Bastijančić.²⁵ Prosvjetna ustanova „Narodni dom” osnovana je na XIII. sjednici Narodnoga odbora 28. prosinca 1953. Tom su prilikom donesena njezina pravila, imenovani članovi Savjeta (Đuro Bregeš, Josip Hetler, Čedo Bastijančić, Ivica

²³ „Kutić kritike”, isto, br. 5, 31. III. 1950., 3.

²⁴ „Broj posjetnika kina kroz posljednje četiri godine”, isto, br. 3, 1. II. 1954., 2.

²⁵ „XI. sjednica NO gradske općine Samobor”, isto, br. 7, 28. XI. 1953., 4.

O Narodnom domu raspravljalo se i na idućoj sjednici 7. prosinca 1953., kad su doneseni zaključci o budžetu Narodnoga odbora za 1954. godinu, u sklopu kojih je predviđena dotacija ustanovi Narodni dom u iznosu od 1 500 000 dinara radi pokrića viška rashoda nad prihodima, te prihvaćen prijedlog proračuna ustanove u iznosu od 3 525 000 dinara. „XII. sjednica Narodnog odbora gradske općine”, isto, br. 8, 15. XII. 1953., 2.

Sudnik) i vršitelj dužnosti direktora (Zdenko Tenk).²⁶ Nad poduzećem Kino „Narodni dom” pokrenut je postupak likvidacije, a njegovo poslovanje preuzela je novoutemeljena prosvjetna ustanova u sastav koje su ušli još i Narodno sveučilište, Gradska glazba, muzej, knjižnica, čitaonica i razglasna stanica.²⁷

2.3. Način preuzimanja ili predaje

Nema podataka o preuzimanju ili predaji.

²⁶ „Izabrani Savjeti”, isto, br. 27, 15. I. 1954., 1.

²⁷ „Zašto ustanova a ne poduzeće?”, isto, br. 8, 15. XII. 1953., 2.; „Prosvjetna ustanova Narodni dom kroz 1954.”, isto, br. 2, 15. I. 1955., 1.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Gradivo fonda sačuvano je fragmentarno. Sastoji se od serije *Završni računi i likvidaciona bilanca* koju čine: završni računi i popisi inventara za 1951. i 1953., Izvještaj od 15. II. 1952. o radu poduzeća u 1951., Zapisnik sastanka kolektiva od 4. III 1952., kojim se odobrava završni račun za 1951., Rješenje Vijeća proizvođača Narodnog odbora Kotara Samobor od 20. IV. 1954. o suglasnosti na završni račun za 1953. godinu te likvidacijska bilanca od 31. VIII. 1954.

Iz završnih računa mogu se dobiti informacije o financijskom poslovanju poduzeća, dok se iz popratnih spisa, poput Izvještaja o radu u 1951., mogu doznati neki podatci o općem i komercijalnom poslovanju, kao i o subjektima s kojima je Kino surađivalo. Gradivo je dokumentacija lokalnoga značenja i može poslužiti kao izvor za proučavanje kulturne djelatnosti na području Samobora.

3.2. Odabiranje i izlučivanje, rokovi čuvanja

Gradivo se ne izlučuje i u cijelosti je predviđeno za trajno čuvanje. Podatci o odabiranju i izlučivanju kod stvaratelja nisu sačuvani.

3.3. Plan sređivanja

Gradivo je sređeno sukladno arhivističkim načelima i propisima. U prvoj fazi rada gradivo je identificirano i popisano te nakon konačnoga sređivanja grupirano u jednu seriju:

1. *Završni računi i likvidaciona bilanca, 1951.–1954., 1 kut.*

U sklopu serije gradivo je raspoređeno kronološki unutar triju cjelina:

- *Završni račun za 1951. godinu*

- *Završni račun za 1953. godinu*

- *Likvidaciona bilanca na dan 31. VIII. 1954.*

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1. Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda ima status javnoga arhivskoga gradiva. Dostupno je svim korisnicima u skladu s člancima 18.–20. *Zakona o arhivskom gradivu i arhivima* (NN br. 105/1997) te *Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva* (NN br. 67/1999).

4.2. Autorsko pravo/uvjeti umnožavanja

Uvjeti, način i postupak korištenja javnoga arhivskoga gradiva, kao i izradba preslika, utvrđeni su *Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva* te *Pravilnikom o radu čitaonice u Državnom arhivu u Zagrebu*.

4.3. Jezik/pismo u gradivu

hrvatski/latinica

4.4. Tvarne značajke

Na gradivu mjestimice ima malih mehaničkih oštećenja zbog uporabe metalnih spojnica ili savijanja rubova papira, no ona ne utječu na čitljivost dokumenata.

4.5. Obavijesna pomagala

Izrađen je inventar fonda.

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Postojanje i mjesto čuvanje izvornika

Izvorno arhivsko gradivo čuva se u Državnom arhivu u Zagrebu.

5.2. Postojanje i mjesto čuvanja preslika

Ne postoje preslike fonda.

5.3. Dopunski izvori

Državni arhiv u Zagrebu:

- HR-DAZG-1207 Narodni odbor grada Samobor
- HR-DAZG-1200 Narodni odbor kotara Samobor
- HR-DAZG-636 Ugostiteljsko poduzeće Samobor
- HR-DAZG-599 Obrtno poduzeće Samobor.

Hrvatski državni arhiv:

- HR-HDA-1340 Udruženje kinematografa Narodne Republike Hrvatske.

5.4. Bibliografija o fondu

- Josip KOLANOVIĆ (ur.), *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*, sv. 1., Zagreb 2006., 962.
- Sredoje LALIĆ (ur.), *Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SFRJ. SR Hrvatska*, Beograd 1984., 362.

5.5. Literatura o stvaratelju fonda

- „Broj posjetnika kina kroz posljednje četiri godine”, *Samoborske novine*, br. 3, 1. II. 1954., 2.
- „45. godišnjica Narodnog sveučilišta *Janko Mišić* Samobor”, *Samoborski godišnjak 1991*, Samobor 1991., 148.–149.
- „XII. sjednica Narodnog odbora gradske općine”, *Samoborske novine*, br. 8, 15. XII. 1953., 2.
- Dragutin FELETAR, Petar FELETAR, Danijel VOJAK, „Samobor i okolica u doba realsocijalizma 1945.–1990.”, *Samobor, zemljopisno-povijesna monografija* (ur. Dragutin FELETAR), knjiga 2., Samobor, 2011., 649.–693.

- „Hrvatska. Film. Kino mreža”, *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. IV., Zagreb 1960., 190.
- „Izabrani Savjeti”, *Samoborske novine*, br. 27, 15. I. 1954., 1.
- „XI. sjednica NO gradske općine Samobor”, *Samoborske novine*, br. 7, 28. XI. 1953., 4.
- „Kutić kritike”, *Samoborske novine*, br. 5, 31. III. 1950., 3.
- *Narodne Novine*, br. 32, 28. V. 1951., 2.
- „Popravljen slika na zastoru u Narodnom domu”, *Samoborske novine*, br. 2, 15. IX. 1953., 3.
- „Prosvjetna ustanova Narodni dom kroz 1954.”, *Samoborske novine*, br. 2, 15. I. 1955., 1.
- „Samobor u novoj Jugoslaviji”, *Samoborske novine*, br. 1, 3. III. 1950., 3.
- „Uspješan rad kinematografa Narodni dom”, *Samoborske novine*, br. 4, 24. III. 1950., 3.
- „Zašto ustanova a ne poduzeće?”, *Samoborske novine*, br. 8, 15. XII. 1953., 2.

5.5. World Wide Web

- Mira ČEBUŠNIK, „Vremeplov”, *Glasnik – SSN. Informativno glasilo Samobora i Svete Nedelje*
<http://www.samoborskiglasnik.net/kolumne.asp?sif=1896&tip=102&tempg=2013> (16. VI. 2014.)
- Galerija Prica. Info. O muzeju.
<http://hvm.mdc.hr/galerija-prica.531%3ASMB/hr/info/> (16. VI. 2014.)
- Pučko otvoreno učilište Samobor. Povijest.
http://www.pousamobor.hr/o_nama_povijest.asp (16. VI. 2014.).

6. PODRUČJE KONTROLE OPISA

6.1. Napomena arhivista

Inventar fonda izradila je Marina Kučer Beš.

6.2. Pravila i propisi

Priređeno prema:

ISAD(G) Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva, 2. izdanje, Zagreb, 2001.

ISAAR(CPF) Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, 2. izdanje, Zagreb, 2006.

6.3. Nadnevak izradbe opisa:

Lipanj, 2014.

INVENTARNI POPIS GRADIVA

Broj kutije	Redni broj opisne jedinice (signatura)	Sadržaj	Vremenska oznaka (godina)	Napomena
1. Završni računi i likvidaciona bilanca				
1	1	Završni račun za 1951. godinu: - bilanca na dan 31. XII. 1951., - Izvještaj od 15. II. 1952. o radu poduzeća u 1951., - popis inventara kina, - Zapisnik sastanka kolektiva od 4. III. 1952. kojim se odobrava završni račun za 1951.	1951.–1952.	
1	2	Završni račun za 1953. godinu: - bilanca na dan 31. XII. 1953., - popis osnovnih sredstava i sitnog inventara na dan 31. XII. 1953., - Rješenje Vijeća proizvođača Narodnog odbora kotara Samobor od 20. IV. 1954. o suglasnosti na završni račun za 1953.	1953.–1954.	
1	3	Likvidaciona bilanca na dan 31. VIII. 1954.	1954.	2 primjerka

ZAKLJUČAK

Gradivo fondova kinematografa sačuvano je izrazito nepotpuno, no ipak može poslužiti kao izvor za istraživanje razvoja kinematografskih i kulturno-prosvjetnih ustanova u Hrvatskoj nakon Drugoga svjetskog rata. Ujedno treba napomenuti kako se prema *Pregledu arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske* iz 2006. u državnim arhivima na području Hrvatske čuva svega deset fondova kinematografa – u Pazinu (3), Sisku (1), Varaždinu (2) **, Šibeniku (1) ***, Zagrebu (2) i Osijeku (1), pa samim tim gradivo obrađenih fondova, unatoč spomenutoj fragmentarnosti, dobiva na vrijednosti.

Gradivo fonda kazališta predstavlja vrijedan izvor za proučavanje razvoja kazališne djelatnosti u poslijeratnom Zagrebu. Ono je potpunije sačuvano i nudi bolji uvid u djelatnost stvaratelja. Postupci sređivanja fonda i razradbe cjelina u inventarnom popisu bili su zahtjevniji u odnosu na one kinematografa. No kao i u prethodnim slučajevima opisu se pristupilo uglavnom analitički, kako bi se osigurao maksimum informativnosti o djelatnosti stvaratelja, kontekstu nastanka gradiva te njegovu sadržaju i strukturi.

S obzirom na to da su stvaratelji fondova osnovani nedugo nakon Drugoga svjetskog rata, kad su kinematografi i kazališta, poput ostalih kulturnih, umjetničkih i prosvjetnih ustanova, imali bitnu ulogu u onodobnom projektu izgradnje socijalizma, gradivo nastalo njihovim djelovanjem može biti koristan izvor za istraživače koji se bave povijesnim, političkim, kulturološkim, sociološkim i drugim sličnim temama poslijeratnoga razdoblja.

Arhivističkim sređivanjem, a potom i izradbom obavijesnih pomagala, postignuta je bolja reprezentativnost gradiva. Time su djelatnicima u arhivu olakšane zadaće nadzora i upravljanja gradivom, a korisnicima su omogućeni dostupnost te jednostavnije i učinkovitije pretraživanje i razumijevanje sadržaja i konteksta arhivskih cjelina unutar pojedinoga fonda.

** Jedan od fondova čuva se u Arhivskom sabirnom centru u Koprivnici koji je u djelokrugu Državnoga arhiva u Varaždinu.

*** U vrijeme kad je objavljen *Pregled arhivskih fondova i zbirki* u Šibeniku nije postojala samostalna arhivska ustanova. U *Pregledu* je navedeno da se fond kinematografa čuva u Sabirnom centru u Šibeniku koji je u djelokrugu Državnoga arhiva u Zadru. U međuvremenu (2007.) osnovan je Državni arhiv u Šibeniku, koji je otad i imatelj fonda.

POPIS IZVORA I LITERATURE

Izvori:

1. Fond HR-DAZG-223 Kino „Narodni dom” Samobor 1950.–1954.
2. Fond HR-DAZG-224 Kino „Udarnik” Velika Gorica 1948.–1956.
3. Fond HR-DAZG-227 Zagrebačko dramsko kazalište 1948.–1950.

Knjige:

1. BATUŠIĆ, Nikola, *Povijest hrvatskoga kazališta*, Zagreb, 1978.
2. BILIĆ, Josip, IVANKOVIĆ, Hrvoje (ur.), „Kazališta”, „Komedija, Zagrebačko gradsko kazalište”, *Zagrebački leksikon*, sv. I, Zagreb, 2006.
3. CINDRIĆ, Pavao, „Kerempuhovo vedro kazalište”, „Zagrebačko dramsko kazalište I.”, *Hrvatsko narodno kazalište 1894 – 1969*, Zagreb, 1969.
4. CINDRIĆ, Pavao, *Hrvatski i srpski teatar*, Zagreb, 1960.
5. *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. IV, Zagreb 1960.
6. FELETAR, Dragutin, FELETAR, Petar, VOJAK, Danijel, „Samobor i okolica u doba realsocijalizma 1945.–1990.”, *Samobor, zemljopisno-povijesna monografija* (ur. Dragutin FELETAR), knjiga 2., Samobor, 2011.
7. HEĆIMOVIĆ, Branko (ur.), *Repertoar hrvatskih kazališta 1840 – 1860 – 1980*, sv. I, Zagreb, 1990.
8. *Hrvatska enciklopedija*, sv. IV, Zagreb, 2002.
9. *Hrvatska enciklopedija*, sv. VI, Zagreb, 2004.
10. *Hrvatski leksikon*, sv. I, Zagreb, 1996.
11. *ISAAR(CPF) Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji*, 2. izdanje, Zagreb, 2006.
12. *ISAD(G) Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva*, 2. izdanje, Zagreb, 2001.
13. KOLANOVIĆ, Josip (ur.), *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*, sv. 1., Zagreb 2006.
14. KRIZMANIĆ, Ivica, GOTCHEFF, Ljudmil, *Naša kazališta*, Zagreb, 1955.
15. LALIĆ, Sredoje (ur.), *Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SFRJ. SR Hrvatska*, Beograd 1984.

16. VIZEK, Višnja, HRIBAR, Zdenka (pr.), *Zagrebačko gradsko kazalište Komedija 1950/51 – 1980/1981*, Zagreb, 1981.
17. ŽEŽELJ, Mirko, *Zatočenik slobode. Životopis Drage Ivaniševića*, Zagreb, 1982.

Novine i časopisi:

1. *Hrvatsko kolo*, 2/1949., br. 2–3
2. *Književne novine*, 1/1948., 10. VIII.; 1/1948, 7. IX.
3. *Naprijed*, 8/1950., br. 29
4. *Narodne novine*, 7/1951. br. 32; 12/1956., br. 75
5. *Samoborske novine*, 1950., br. 1, 4, 5; 1953., br. 2, 7, 8; 1954., br. 3, 27; 1955., br. 2
6. *Samoborski godišnjak 1991*, Samobor 1991.
7. *Scena*, 1950., br. 1
8. *Vjesnik Narodnog fronta Hrvatske*, 10/1950., 29. XI.

World Wide Web:

1. ČEBUŠNIK, Mira, „Vremeplov”, *Glasnik – SSN. Informativno glasilo Samobora i Svete Nedelje*
<http://www.samoborskiglasnik.net/kolumne.asp?sif=1896&tip=102&tempg=2013> (16. VI. 2014.)
2. Galerija Prica. Info. O muzeju.
<http://hvm.mdc.hr/galerija-prica,531%3ASMB/hr/info/> (16. VI. 2014.)
3. Pučko otvoreno učilište Samobor. Povijest.
http://www.pousamobor.hr/o_nama_povijest.asp (16. VI. 2014.).

Sažetak

U radu su prikazani inventari arhivskih fondova Zagrebačkoga dramskog kazališta te kinematografa „Narodni dom” iz Samobora i „Udarnik” iz Velike Gorice. Stvaratelji gradiva spadaju među kulturne ustanove osnovane u razdoblju obilježenom mnogobrojnim promjenama u državnom i društvenom ustroju, a njihovo gradivo, unatoč fragmentarnosti, predstavlja koristan izvor za raznovrsna istraživanja. Inventari su rezultat postupaka arhivističkoga sređivanja i opisa gradiva provedenih sukladno arhivističkim načelima provenijencije i prvobitnoga reda te smjernicama priručnika *ISAD(G) – Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva*. Pružaju obavijesti o historijatu i djelatnosti stvaratelja te sadržaju i strukturi fondova, omogućujući time jednostavnije prepoznavanje, razumijevanje i korištenje arhivskoga gradiva.

Ključne riječi: inventar, arhivski fond, Zagrebačko dramsko kazalište, kinematograf „Narodni dom”, kinematograf „Udarnik”, sređivanje i opis arhivskih fondova

ARCHIVAL ARRANGEMENT AND DESCRIPTION OF FONDS OF ZAGREB DRAMA THEATRE AND CINEMAS „NARODNI DOM” FROM SAMOBOR AND „UDARNIK” FROM VELIKA GORICA

Summary

This thesis presents the inventories of archival fonds of Zagreb Drama Theatre and cinemas „Narodni dom” from Samobor and „Udarnik” from Velika Gorica. The creators of the fonds were among the cultural institutions founded in the period marked by numerous changes in state and social structure, and their records, despite being fragmentary, are a useful source for various studies. Inventories are the result of archival arrangement and description of records conducted in accordance with the principles of provenance and the original order and also in accordance with guidelines given in *ISAD (G) – General International Standard Archival Description manual*. They provide information about the history and activities of the creator as well of the content and structure of fonds, thus enabling easier recognition, understanding and use of archival materials.

Keywords: inventory, archival fond, Zagreb Drama Theatre, cinema „Narodni dom”, cinema „Udarnik”, arrangement and description of archival fonds